

**БОЛОВСРОЛ, СОЁЛ, ШИНЖЛЭХ УХААН БОЛОН СПОРТЫН
САЛБАРТ ХАМТРАН АЖИЛЛАХ ТУХАЙ БҮГД НАЙРАМДАХ ИТАЛИ УЛСЫН
ЗАСГИЙН ГАЗАР, МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР ХООРОНДЫН
2026-2028 ОНЫ ХӨТӨЛБӨР**

Бүгд Найрамдах Итали Улсын Засгийн газар болон Монгол Улсын Засгийн газар (цаашид “Талууд” гэх)

- 1973 оны 2 дугаар сард Ром хотноо байгуулсан Соёлын салбарт хамтран ажиллах тухай Бүгд Найрамдах Итали Улс, Бүгд Найрамдах Монгол Ард Улс, хоорондын хэлэлцээрийн 7 дугаар зүйлийн дагуу,
- Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын салбарт хамтын ажиллагааг хөгжүүлэхийг эрмэлзэн,
- Дараах хөтөлбөрийг харилцан зөвшилцөж байгууллаа.

**1 ДҮГЭЭР ЗҮЙЛ
БОЛОВСРОЛЫН САЛБАРЫН ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА**

Ерөнхий боловсрол

1.1. Талууд өөрсдийн санхүүгийн бололцоонд тулгуурлан бага, дунд сургууль болон тэдгээрийн удирдлагын хоорондын ном, сургалтын бусад материал солилцох нягт хамтын ажиллагааг дэмжинэ.

1.2. Талууд боловсрол, сургалтын чиглэлээр санаачилга гарган, тэдгээрийг хэрэгжүүлэхэд хамтран ажиллана. Үүнд холбогдох дэлгэрэнгүй зүйл заалтыг, тэр дундаа санхүүжилтийн асуудлыг дипломат шугамаар харилцан тохиролцоно.

Дээд боловсрол

1.3. Талууд Итали болон Монголын их, дээд сургууль түүний дотор урлаг, хөгжим, спортын чиглэлээрх боловсролын байгууллагуудын хооронд шууд хамтын ажиллагааг гэрээ болон конвенц байгуулах, багш болон мэдээ, мэдээлэл солилцох, түүнчлэн хурал, семинар хамтран зохион байгуулах, судалгаа, шинжилгээний төсөл хэрэгжүүлэх замаар дэмжинэ.

1.4. Талууд жил бүр их, дээд сургуулийн хоёр багш, эсхүл судлаачийг найман (8) хоног хүртэлх хугацаагаар харилцан солилцох бөгөөд хоёр улсын их, дээд сургууль, дээд боловсролын бусад байгууллага хоорондын шууд хамтын ажиллагааг дэмжих зорилгоор нийтлэг сонирхол бүхий судалгааны салбарыг тодорхойлж хамтран ажиллана.

1.5. Талууд их, дээд сургуулийн шууд хамтын ажиллагааг Эрасмус нэмэх хөтөлбөр /Erasmus plus Programme/-ийн хүрээнд дэмжинэ.

1.6. Талууд холбогдох үндэсний хууль тогтоомжийн хүрээнд хамтарсан сургалтын хөтөлбөр боловсруулах зорилготойгоор тодорхойлогдсон их, дээд боловсролын байгууллагуудын хоорондын хамтын ажиллагааг дэмжинэ.

1.7. Талууд итали хэлний сургалтад монгол оюутнууд, монгол хэлний сургалтад итали оюутнууд хамрагдах боломжийг дэмжинэ. Үүнд хоёр улсад зохион

байгуулагдах, тухайн улсын их, дээд сургуульд суралцахаар зорьж буй оюутнуудад зориулсан тусгай хэлний сургалтууд орно.

1.8. Талууд жил бүрийн санхүүгийн боломжийн хүрээнд, 1973 оны 2 дугаар сарын 15-нд Ром хотноо байгуулсан “Соёлын салбарт хамтран ажиллах тухай Бүгд Найрамдах Итали Улс, Бүгд Найрамдах Монгол Ард Улс хоорондын хэлэлцээр”-ийн 4 дүгээр зүйлийн дагуу, харилцан оюутнуудад тэтгэлэг олгоно. Тэтгэлэгтэй холбоотой бүх шийдвэрийг дипломат шугамаар харилцан мэдэгдэнэ.

Хэлний сургалт

1.9. Талууд өөрсдийн хэл, соёлыг харилцан суралцах, түгээхийг дэмжинэ. Энэ нь аялал жуулчлалыг дэмжих хүрээнд ч мөн хамаарна.

1.10. Талууд өөрсдийн санхүүгийн бололцоонд тулгуурлан дипломат шугамаар хүсэлт тавьсан тохиолдолд боловсрол, соёлын байгууллагыг өөрсдийн хэлний ном, сурах бичгээр хангах, төвийн багш нарт зориулсан сургалт, лекц зохион байгуулах нөөц боломжийг судлан үзнэ.

2 ДУГААР ЗҮЙЛ СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТЫН САЛБАРЫН ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

Соёлын байгууллагын хамтын ажиллагаа

2.1. Талууд өөрийн нутаг дэвсгэрт нөгөө улсын соёлын байгууллага болон түүний салбарыг байгуулах, хөгжүүлэх, үйл ажиллагаа явуулахыг нь дэмжинэ.

2.2. Талууд 1972 оны ЮНЕСКО-гийн “Дэлхийн соёлын болон байгалийн өвийг хамгаалах тухай”, 2003 оны “Биет бус соёлын өвийг хамгаалах тухай”, мөн 2005 оны “Соёлын илэрхийллийн олон төрлийг хамгаалах болон хөхиүлэн дэмжих тухай” олон улсын конвенцуудаас үүдэн хүлээсэн үүргийнхээ хүрээнд хамтран ажиллана.

Спорт ба залуучуудын солилцооны хөтөлбөр

2.3. Талуудын нутаг дэвсгэрт зохион байгуулагдаж буй олон улсын болон дэлхийн хэмжээний тэмцээнд өөрсдийн тамирчдын оролцоог ханган, Олимпын хороодоор дамжуулан олон төрөлт спортын хамтын ажиллагааг дэмжинэ. Талууд өөрийн орны залуус ба спортын байгууллага хоорондын харилцааг дэмжин ажиллахын зэрэгцээ хоёр улсад зохион байгуулагдах залуус, спортын арга хэмжээнд харилцан төлөөлөгчид оролцуулахыг дэмжинэ.

2.4. Талууд спортын анагаах ухаан, бэлтгэл сургуулилт, спортын удирдлага менежментийн хүрээнд хамтран ажиллах, тодорхой төрлийн спортын дасгалжуулагч, тамирчид солилцох, хамтарсан бэлтгэл сургуулилт хийх болон допингийн эсрэг хамтын үйл ажиллагааг хөхиүлэн дэмжинэ. Талууд 2005 оны ЮНЕСКО-гийн “Биеийн тамир спорт дахь допингийн эсрэг олон улсын конвенц”-ын дагуу хүлээсэн үүрэг, амлалтын дагуу хамтран ажиллана.

Үзэсгэлэн

2.5. Талууд харилцан сонирхлын хүрээнд түүх, соёлын өв болон урлагийн чиглэлээр өндөр түвшний үзэсгэлэн солилцоог дэмжинэ. Үзэсгэлэн солилцоотой холбоотой нарийвчилсан нөхцөл, шаардлагыг талуудын эрх бүхий байгууллагууд тохиолдол бүрд тусгай гэрээ, зохицуулалтын дагуу харилцан тохиролцоно.

Хөгжим

2.6. Талууд өөрийн нутаг дэвсгэрт нөгөө талын жүжигчид, уран бүтээлчид, томоохон хөгжмийн зохиолчдын тоглолтыг зохион байгуулахад дэмжлэг үзүүлнэ. Энэхүү зорилгын хүрээнд, Талууд хоёр улсын томоохон хөгжмийн компани, мэргэжлийн өндөр чадавх бүхий байгууллага хоорондын хамтын ажиллагааг дэмжинэ.

2.7. Талууд нь монголын удирдаачдыг италийн консерватор болон филармонийн байгууллагад мэргэжил дээшлүүлэхийг дэмжинэ.

Кино

2.8. Талууд дотоодын хууль тогтоомжийн дагуу кино урлагийн салбарт үйл ажиллагаа явуулдаг олон нийтийн байгууллага, холбоо болон бусад хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжийн хамтын ажиллагааг дэмжинэ. Тухайлбал: талууд дараах үйл ажиллагааг дэмжиж ажиллана:

- а) Мэргэжлийн жүжигчин зэрэг кино урлагийн мэргэжилтэн солилцох;
- б) Кино фестиваль, бага хурал, семинар зэрэг олон улсын киноны арга хэмжээнд харилцан төлөөлөгч оролцуулах.

Соёлын томоохон арга хэмжээ

2.9. Талууд баяр наадам, ойн баяр болон бусад соёлын арга хэмжээг зохион байгуулах тухай мэдээллийг харилцан солилцож мөн энэхүү үйл ажиллагаанд талуудын төлөөлөгчдийн оролцоог хангахыг дэмжинэ.

2.10. Талууд хоёр улсын дуурийн дуулаач, мэргэжлийн жүжигчдийн фестиваль зохион байгуулахыг дэмжинэ.

2.11. Томоохон соёлын арга хэмжээ зохион байгуулахтай холбоотой зардлыг оролцогч талууд санхүүгийн боломж, холбогдох журамд нийцүүлэн харилцан тохиролцоно.

2.12. Санхүүгийн нөхцөлийн талаар урьдчилан хоёр талын хэлэлцээр байгуулаагүй тохиолдолд, талууд нөгөө улсын уран бүтээлчид, урлагийн хамтлагууд оролцох соёлын томоохон арга хэмжээг зохион байгуулахтай холбоотой зардлыг хариуцах сонирхол бүхий байгууллагуудтай хамтран ажиллана.

2.13. Италийн соёлын яамнаас эдийн засгийн дэмжлэг хүссэн аливаа санал санаачилгыг хүлээн авахаас өмнө холбогдох зөвлөлдөх хорооноос эерэг үнэлгээ өгсөн байх шаардлагатай.

Номын сан

2.14. Талууд дотоодын хууль тогтоомжийн хүрээнд хоёр орны номын сангийн хамтын ажиллагааг дэмжинэ. Энэхүү зорилгын хүрээнд дараах дэмжлэгийг үзүүлнэ:

- а) ном, зохиол бүтээлийн солилцоо;
- б) дипломат шугамаар хүсэлт гаргавал тус салбарын мэргэжилтнийг солилцоно.

Эдгээр санал санаачилгыг италийн талаас хэрэгжүүлэх үүргийг Соёлын яамны Номын сан, соёлын байгууллагын ерөнхий газар хариуцна.

Утга зохиол ба хэвлэн нийтлэл

2.15. Талууд хоёр улсын соёлын талаарх мэдлэгийг гүнзгийрүүлэхэд хувь нэмэр оруулах үүднээс сонгодог болон орчин үеийн ном, зохиолыг орчуулах, хэвлэхийг дэмжинэ. Энэ зорилгын хүрээнд италийн тал дараах зүйлийг мэдээлж байна:

- Италийн уран зохиол, шинжлэх ухааны бүтээлийн орчуулга, италийн бүрэн хэмжээний ба богино хэмжээний киноны хөрвүүлэг, тайлбар бичиг, болон дуу оруулалтыг хийсэн италийн болон/эсхүл гадаадын нийтлэгч, орчуулагч нарт Итали Улсын Гадаад хэрэг, олон улсын хамтын ажиллагааны яам (Олон нийтийн болон соёлын дипломат үйл ажиллагааны ерөнхий газар)-аас олгодог шагнал, санхүүгийн тусламж. Санхүүгийн тусламж авах өргөдлийг дипломат шугамаар илгээнэ.
- Бүгд Найрамдах Итали Улсын Ерөнхийлөгчийн ивээл дор Соёлын яамнаас холбогдох уран зохиолын болон шинжлэх ухааны бүтээлийг итали хэлнээс өөр хэлнээ орчуулсан эсхүл өөр хэлнээс итали хэлнээ орчуулсан гадаадын орчуулагч, редакторт олгодог "Орчуулгын үндэсний шагнал".

Соёлын өвийг хадгалах, хамгаалах, сэргээн засварлах

2.16. Талууд соёлын өвийн сэргээн засварлалт, археологи, музейн судалгаа, архитектур, байгалийн судалгааны салбарын мэдээлэл, хэвлэмэл материал, шинжээч солилцоог дэмжинэ. Мөн энэ хүрээнд талууд орчин үеийн урлаг, архитектурын салбарын мэдлэг, туршлагаа харилцан солилцохыг дэмжинэ.

2.17. Талууд хоёр орны холбогдох хууль тогтоомж, дүрэм журамд нийцүүлэн Монгол Улсад явуулж буй археологийн, угсаатны судлалын болон антропологийн үйл ажиллагааг дэмжинэ.

2.18. Талууд дотоодын хууль тогтоомжийн дагуу болон "Соёлын үнэт зүйлсийг хууль бусаар хилээр гаргах, оруулах, өмчлөх эрхийг шилжүүлэхийг хориглох, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний тухай" 1970 оны ЮНЕСКО-гийн конвенцээр хүлээсэн үүрэг, амлалтдаа нийцүүлэн соёлын үнэт зүйлсийг хууль бусаар худалдаалахтай тэмцэх зорилгоор урьдчилан сэргийлэх, таслан зогсоох, эрхийг хамгаалах арга хэмжээ авч хамтран ажиллана. Мөн "Хулгайлагдсан ба хууль

бусаар хилээр гаргасан соёлын үнэт зүйлсийн тухай” 1995 оны ЮНИДРУА-гийн конвенцын зарчмыг хүндэтгэн дагаж ажиллана.

2.19. Талууд өөрсдийн нутаг дэвсгэрт хууль бусаар импортолсон соёлын үнэт зүйлс, урлагийн бүтээлийг нөхөн сэргээх, үнэлэх, тэдгээрийг хууль ёсны өмчлөгчид нь буцаан олгоход хамтран ажиллана.

3 ДУГААР ЗҮЙЛ

ШИНЖЛЭХ УХААНЫ САЛБАРЫН ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

3.1. Талууд шинжлэх ухааны хамтын ажиллагааг дараах чиглэлээр үргэлжлүүлэн дэмжинэ:

- а) эрүүл мэнд;
- б) эрчим хүч, ялангуяа, сэргээгдэх эрчим хүчний эх үүсвэрийг ашиглах чиглэлээр;
- с) хөрс судлал;
- д) палеонтологи ба антропологи;
- е) биологи;
- ф) археологи;
- г) геологи;
- х) хими;
- и) ботаник;
- й) экологи;
- к) соёлын өвийг хамгаалах технологи;
- л) арьс, шир боловсруулах, үйлдвэрлэх технологи;
- м) ноос, ноолуур боловсруулах, үйлдвэрлэх технологи;
- н) байгалийн гамшгийн хяналт шинжилгээ хийх, урьдчилан сэргийлэхэд хэрэглэдэг дэлхий судлалын технологи.

3.2. Талууд хоёр улсын их, дээд сургууль, төрийн болон хувийн хэвшлийн судалгааны төв, бусад байгууллага хоорондын хамтын ажиллагааг бэхжүүлж, дараах үйл ажиллагааг дэмжинэ:

- а) залуу судлаач нарыг чадавхжуулах;
- б) эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлын талаарх мэдээлэл харилцан солилцох;
- с) эрдэмтдийг харилцан солилцох;
- д) хоёр талын болон олон улсын хурал зохион байгуулах;
- е) эрдэм шинжилгээний ажлын үр дүнг ашиглах бизнесийн санал санаачилга;
- ф) хамтарсан судалгааны төсөл хэрэгжүүлэх.

4 ДҮГЭЭР ЗҮЙЛ

РАДИО ТЕЛЕВИЗИЙН САЛБАРЫН МЭДЭЭЛЭЛ, ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

4.1 Талууд холбогдох байгууллага хоорондын шууд хамтын ажиллагааг дэмжих замаар радио телевизийн салбар дахь солилцоог дэмжинэ.

5 ДУГААР ЗҮЙЛ ЗОХИОГЧИЙН ЭРХ

5.1 Талууд зохиогчийн эрхийн салбарын холбогдох эрх бүхий байгууллага хоорондын хоёр талт хамтын ажиллагааг дэмжинэ.

6 ДУГААР ЗҮЙЛ ЕРӨНХИЙ БА САНХҮҮГИЙН НӨХЦӨЛ

6.1. Харилцан айлчлал

Энэхүү хөтөлбөрийн хүрээнд зохион байгуулах хоёр талын харилцан айлчлалыг дараах журмаар зохицуулна

6.1.1. Илгээгч тал тус хөтөлбөрийн 1.4. дүгээр зүйлд заасан айлчлал хийх тухай айлчлал хийхээр товлосон өдрөөс гурван (3) сараас доошгүй хугацааны өмнө Хүлээн авагч талд дипломат шугамаар мэдэгдэнэ. Илгээгч тал тус айлчлалтай холбогдуулан дор дурдсан мэдээллээр хангагч

- а) Зочны овог, нэр, паспортын мэдээлэл;
- б) Зочны товч намтар, үүнд: ерөнхий болон гадаад хэлний мэдлэгийн тухай мэдээллийг тусгасан байх;
- в) Зочны айлчлалын төлөвлөгөө, үүнд: хүлээн авах байгууллагын тухай мэдээлэл, оролцохоор товлосон арга хэмжээ, үйл ажиллагааны талаарх мэдээлэл;
- г) Айлчлалын эхлэх, дуусах он, сар, өдрийн тухай мэдээлэл.

Тус айлчлалд Бүгд Найрамдах Итали Улсын талаас оролцогч нь Бүгд Найрамдах Итали Улсын, эсхүл Европын Холбооны Улсын гишүүн орны иргэн, харин Монголын талаас оролцогч нь Монгол Улсын иргэн байх болно.

6.1.2. Хүлээн авагч тал айлчлах хүсэлтийг хүлээн авсан тухайгаа тухайн айлчлалыг хийхээр товлосон өдрөөс нэг (1) сараас доошгүй хугацааны өмнө Илгээгч талд дипломат шугамаар дамжуулан мэдэгдэнэ.

6.1.3. Илгээгч тал ирэх, очих замын зардлыг хариуцна.

6.1.4. Хүлээн авагч тал нь өөрийн улсын нутаг дэвсгэр дээрх унааны зардлыг бүрэн хариуцна.

6.1.5. Айлчлалд оролцсон хоёр орны их, дээд сургуулийн багш, судлаачид айлчлал дууссан өдрөөс хойш гуч (30) хоногийн дотор айлчлалын хүрээнд хийгдсэн ажлын талаарх эцсийн тайлангаа илгээгч талын холбогдох эрх бүхий байгууллагад хүргүүлнэ.

6.1.6. Хүлээн авагч тал нөгөө талын их, дээд сургуулийн багш, судлаач нарын 8 хүртэл хоногийн айлчлалын зам хоногийн зардлыг жил бүр олгоно.

6.2 Энэхүү хөтөлбөрт тусгагдсан бүх санаачилга, үйл ажиллагааг талууд өөрсдийн батлагдсан жилийн төсвийн хүрээнд хэрэгжүүлэх бөгөөд Бүгд Найрамдах Итали Улсын болон Монгол Улсын төсөвт ямар нэгэн нэмэлт-зардал үүсгэхгүй болно.

7 ДУГААР ЗҮЙЛ ХОЛБОГДОХ ХУУЛЬ ТОГТООМЖ

7.1 Энэхүү хөтөлбөрийг Бүгд Найрамдах Итали Улсын болон Монгол Улсын хууль тогтоомж, түүнчлэн холбогдох олон улсын эрх зүй, италийн талын хувьд Европын холбооны гишүүн орны хувьд хамаарах үүргийн дагуу хэрэгжүүлэх болно.

7.2 Энэхүү хөтөлбөр нь олон улсын эрх зүйн хүрээнд эрх, үүрэг үүсгэх боломжтой олон улсын гэрээ хэлэлцээрт тооцогдохгүй. Энэхүү хөтөлбөрийн аливаа заалтыг талуудын эрх зүйн үүрэг эсхүл амлалт гэж ойлгож хэрэгжүүлэхгүй болно.

8 ДУГААР ЗҮЙЛ Төгсгөлийн зүйл

8.1 Энэхүү хөтөлбөрийн тайлбар болон (эсвэл) хэрэгжилттэй холбоотой үүссэн зөрчлийг талууд шууд зөвлөлдөх болон хэлэлцээ хийх замаар найрсгаар шийдвэрлэнэ.

8.2 Талууд хүссэн үедээ харилцан зөвшилцсөний үндсэн дээр энэхүү хөтөлбөрт бичгээр нэмэлт өөрчлөлт оруулах эрхтэй болно.

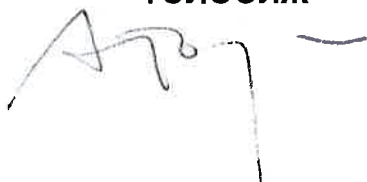
8.3 Аль ч тал нөгөө талдаа зургаан (6) сарын өмнө бичгээр мэдэгдэж энэхүү хөтөлбөрийг дуусгавар болгож болно.

8.4 Энэхүү хөтөлбөр нь гарын үсэг зурснаар хүчин төгөлдөр болох бөгөөд дараагийн хөтөлбөрт гарын үсэг зурах хүртэл хүчинтэй байна. Гэвч энэхүү хугацаа 2028 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөс хэтрэхгүй байна.

8.5 Энэхүү хөтөлбөрийг харилцан зөвшилцсөний үндсэн дээр, бичгээр сунгаж болно.

_____хотод_____ -ны өдөр итали, монгол болон англи хэлээр тус бүр гурван хувь үйлдсэн бөгөөд эх бичвэрүүд адил хүчинтэй болно. Хөтөлбөрийг тайлбарлахад зөрүү гарсан тохиолдолд англи эх бичвэрийг баримтална.

**БҮГД НАЙРАМДАХ ИТАЛИ
УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫГ
ТӨЛӨӨЛЖ**

**МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН
ГАЗРЫГ ТӨЛӨӨЛЖ**

